

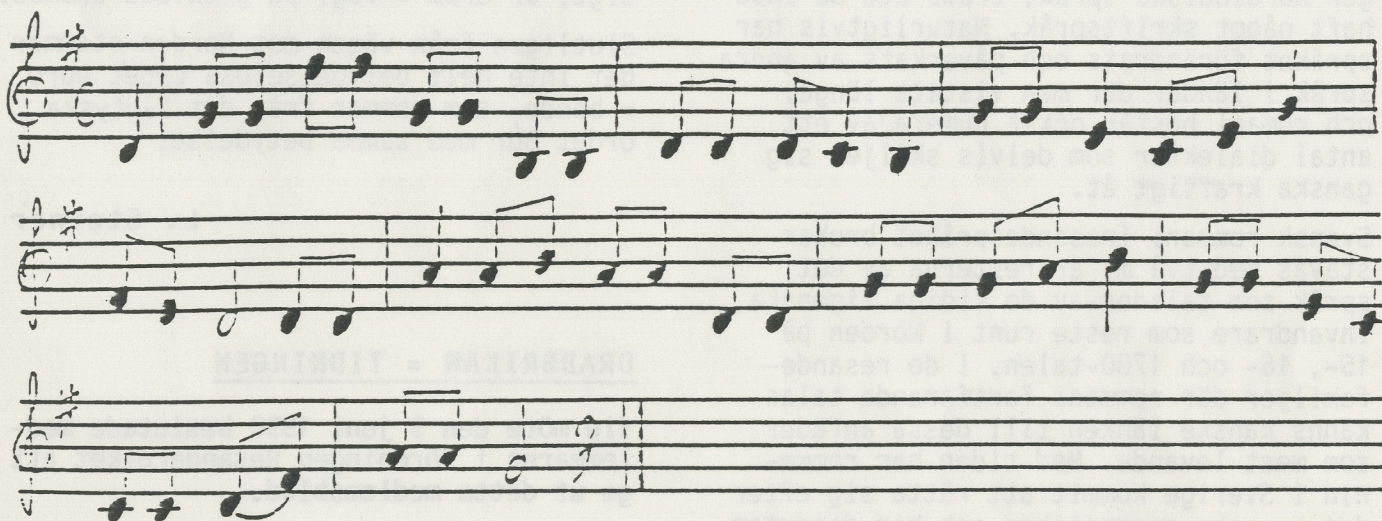

drabbrikan

SJUNN PRE MIRO TJAVOAR - EN GAMMAL RESANDEVISA

Visan här nedan är en gammal resandesång. Vem som randat visan är för mig okänt, men man har sjungit den i ett antal resandesläkter runt om i Sverige. Jag har lärt mig visan utav min morbror. Även mormor brukade sjunga den. Hon hade

lärt sig den utav sina föräldrar. Det finns flera olika varianter på vers fyra och fem, vilket kan bero på att visan är överförd via muntlig tradition.

1. Oh, sjunn pre miro tjavoar jag gia vill en trall om hur livet förfarit med mig, så att ni icke tradrar uti samme spår och drom, för då skole ni få ångra det en gång.
2. Det assjar när miro jadde pre mitt artonde bassjt, när jag avar ifrån stillopåt på nytt, då frysto miro njura att hon lett en vaver dräng, så ni janar att sinnet pre miro rann.
3. Jag ledde då buron för halsen och mante honom ut, att le upp för sin nyförvärvda skatt, ty jag tänkte att jag becknar ej min romni för tji utan tjingrepa det måste de ju bli.
4. Så jadde vårsnos ut i den tjyllrano ratti, för att le våra vajjsta utav stål, och det honkar tji duri förren lollorattet rann och min vajjsta i buron försvann.
5. Nu bessjar mandro åter, jag fysst mig ett bassjt, för det jag försvarat och ansåg vara mitt. Så därför innan du tjuringen tar och ledder fram, ta och tänk pre hur det jadde för dinglaren...

R. N. Rosengren

RACKLAR DU ROMMANI ?

Talar du resandespråket ? Kanske är du intresserad av att veta mer om rommani, var det kommer ifrån, hur det utvecklats och förändrats ? Eftersom ett språks historia är en del av de människors historia som talar det, vill vi i den här spalten försöka samla kunskap om svensk rommani.

Romani eller romanes (vanligen med betoning på sista stavelsen) är zigenarnas språk. Under nära 1000 år på vandring i små grupper över jordklotet har zigenarna bevarat mycket av sitt ursprungligen nordindiska språk, trots att de inte haft något skriftspråk. Naturligtvis har språket förändrats och påverkats av andra språk i länder där man vistats länge, och romani består också numera av ett antal dialekter som delvis skiljer sig ganska kraftigt åt.

Svensk rommani (resandespråket brukar stavas med två m) är resterna av det språk som talades av de tidiga zigeniska invandrare som reste runt i Norden på 15-, 16- och 1700-talen. I de resandefamiljer där rommani fortfarande talas känns kanske länken till dessa anfäder som mest levande. Med tiden har rommanin i Sverige kommit att rätta sig efter den svenska grammatiken och har dessutom delvis blandats upp med andra "hemliga språk" som t ex danskt kältringspråk och västgötaknallarnas månsing, men ordförrådet är fortfarande till stor del zigeniskt, och många ord är ännu mycket lika sina gamla nordindiska motsvarigheter.

Några exempel på viktiga ord i svensk rommani kan ge en rätt god bild av det resandes väg till Sverige.

Indiskt ursprung har t ex beckna, bickna = sälja. På det fornindiska språket prakrit hette det vikkinai. Kinna = köpa hette kinai. På det moderna indiska språket hindi heter det idag ... bikna och kinna ! Parra = byta hette på fornindiska pararupa. Purano = gammal hette purana. Tjuro, tjuring = kniv hette churi, ratt = blod hette rakta, ratti = natt hette ratti och dives = dag hette divasa. Listan kan göras mycket lång.

På väg från Indien stannade man en tid i Armenien och därifrån har man bl a ett för zigenarkulturen mycket viktigt ord, nämligen grej = häst (och grassni

= mähr), vilket kommer från det armeniska ordet grast, som betyder lastdjur. Från osseterna, ett folk som bodde vid bergskedjan Kaukasus norr om Armenien, fick man ordet uordone = vagn, som på svensk rommani heter vårdo, vårding m fl liknande dialektord. Kanske var det här man skaffade sig sina första vagnar ?

I Grekland och omgivande grekisktalande kulturområde vistades zigenarna under 12 - 1400-talen, och det grekiska inflytandet på romani blev stort. Ett bland många grekiska låneord, men nog så viktigt, är drom = väg, på grekiska dromos.

Slutligen från vägen mot Norden stammar det inte helt betydelselösa ordet buru = bonde, som kommer från det lågtyska ordet Bûr med samma betydelse.

L. Sterner

DRABBRIKAN = TIDNINGEN

Vid möte den 3 juni 1990 beslutade medlemmarna i föreningen Resandefolket att ge ut detta medlemsblad.

Medlemsbladet fick namnet drabbrikan, som betyder tidningen på rommani. Ordet drabbrikan har indiskt ursprung och förekommer i flera zigenardialekter. Det hänger samman med verbet drabbra, som betyder läsa. Flera andra ord i svensk rommani än drabbrika har bildats på ordstammen drabbra. Drabbelina eller drabbli = bok, drabblebädda = läsebok, drabblehisp = skola, drabbrepa = läsning.

Andra former av drabbra betecknar personer med en speciell kunskap, ofta boklig. Drabbrare = lärare, drabbrano = lärd man och drabbmårare = djurläkare.

Ordet har också anknytning till medicin = drabb och spådom. Att "kera drabbepa" innebär att bota genom trolldom.

Det förekommer flera olika dialektala former av ordet drabbrika, bl a drabbli och drabblika, men vi har valt den mest ursprungliga formen drabbrika.

E. Lindgren

JOHANNES FALTIN-LINDGREN - EN AV MINA RESANDEFÖRFÄDER

De resande har alltid upplevt och berättat sin historia på ett annorlunda sätt. Den muntliga traditionen bär på berättelser om släkt och förfäder, som sällan finns med i byråarnas historieböcker. I och med att resandelivet alltmer förändras och kontakten med det gamla minskar, ökar behovet av att vi finner nya vägar till våra rötter. Kopparslagaren Johannes Faltin-Lindgren var min farfars föräldrars gemensamma farfar. Trots att han under hela sin levnad förde ett kringresande liv och aldrig var kyrkobokförd, vet vi litet om hur han levde. Genom släktforskningens metoder har jag kartlagt mina förfäder, vilket kan vara en väg till ny kunskap om vår bakgrund och historia.

Om Johannes Faltin-Lindgren vet vi att han föddes den 30 september 1820 i Dunker socken i Södermanland. Hans mor Anna Katarina Lindström var då på resa mellan Karlskrona och Östhammar för att besöka släktingar. Fadern, Johannes Lindgren, var sjöartillerist i Karlskrona.

Genom de förhör Johannes genomgick som vuxen får man veta att han åtföljde föräldrarna på deras kringvandringar tills han var 14 år gammal och att han därefter rest omkring på egen hand. Om hans uppfostran finns antecknat att han aldrig gått i någon skola och att han inte lärt sig att läsa eller känna en enda bokstav. Han uppger själv att "föräldrarna brydde sig inte om mig, ej heller någon annan".

Likt de flesta resande under 1800-talet förde Johannes ett kringflackande liv. Han var aldrig kyrko- eller mantalskriven, men uppehöll sig mestadels i Småland. Han försörjde sig genom traditionella resandeyrken, såsom korgmakare och kopparslagare, valackare och djurläkare. Denna tids lagar föreskrev att alla skulle ha ett ordnat arbete, och att man vid inrikes resa skulle vara försedd med pass, för att inte bli häktad som lösdrivare och därmed riskera att dömas till allmänt arbete. Johannes häktades minst tio gånger för "passlöst kringstrykande". Vid fyra tillfällen dömdes han till allmänt arbete såsom kronoarbetareskarl. Under åtta år deltog han vid fästningsarbeten i Karlskrona, Karlsborg och på Rindön.

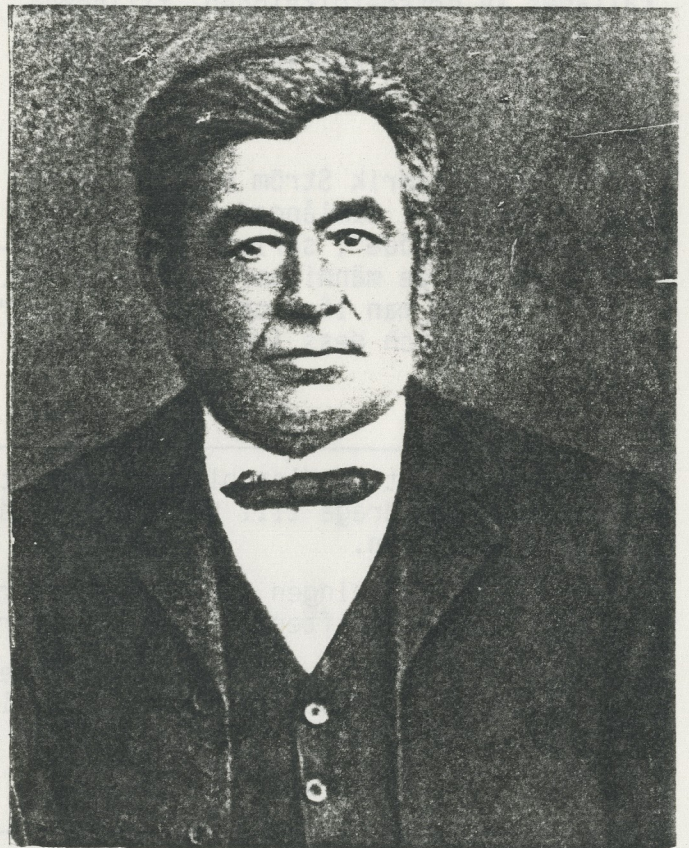
Om Johannes utseende vet vi att han var 5 fot och 7 tum lång (ca 170 cm), att han hade svart glänsande hår, bruna ögon och ovalt fräkningt ansikte. Enligt en anteckning skulle "hans hy och anletsdrag gifva tillkänna att han tillhör den så kallade ziguenarestammen".

De resande gifte sig sällan, men vi vet att Johannes levde och reste tillsammans med två av valackare Lars Fredrik Rosengrens döttrar. Johanna Sofia Rosengren födde tre barn, varav sonen Lars Fredrik

föddes 1847 på länsfängelset i Växjö. Han är känd bland resande under namnet "Fregge Rosengren" och var gift med Gustava Vilhelmina Magnusdotter Bergström, mera känd som "Stava Dahl". Hon var av norsk resandefamilj och tillsammans är de stamföräldrar för den småländska resandesläkten Rosengren. Efter Johanna Sofias död levde Johannes tillsammans med Botilda Rosengren. Hon födde min farfars morfar, Otto Lindgren, och min farfars farfar, Alexander Lindgren.

Johannes Faltin-Lindgren avled under resa den 14 mars 1879 i Lenhovda socken i Kronobergs län. Vid sin död ägde han en tomtmark på Trekanten under Vimmerby stads område. På denna tomt uppförde sönerna, Otto och Alexander Lindgren, stugan Nybygget, som kom att bli släktens första fasta bostad.

L. Lindgren

Alexander Lindgren - min farfars farfar.

FÖRENINGEN RESANDEFOLKET

Box 50038

104 05 STOCKHOLM

Postgiro 719784-1

VÅRT ATT BESÖKA:

SIMLÅNGSDALEN - EN VÄLKÄND RESANDETRAKT

De resande har inte likt bönder haft sina egna släktgårdar där de levat generation efter generation, men trots detta finns det minnesmärken och platser som berättar något om de resandes historia och liv.

I östra Hallands skogsbygder, nära gränsen till Småland, ligger Simlångsdalen, där flera resandesläkter uppehållit sig och i några fall slagit sig ned. Det mycket vackra landskapet, fyllt av sjöar, skog och ljus, är väl värt ett besök.

I Breareds socken mellan byarna Pickelsbo och Ingemansbo ligger, i en glänta i skogen långt från väg och grannar, grunden till det nu förfallna torpet Ljusaberg.

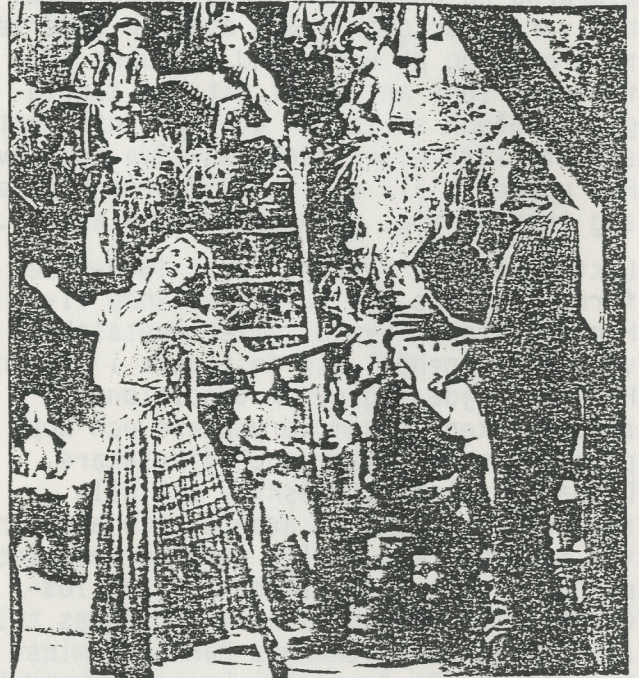
Här levde valackaren och bleckslagaren Johannes Börjesson Åkerman och hans fästekvinna Karolina Natanaelsdotter. Om Johannes var av äkta resandestam är inte känt, men Karolina, eller Sladda som hon kallades av orsbefolkningen, tillhörde Hallandssläkten Lund. Johannes och Karolina byggde sin stuga 1870. Deras barn och barnbarn levde där fram till 1920-talet.

Författaren Fredrik Ström har i sina romaner, "Folket i Simlångsdalen" och "Marrit Vankelmodts öde", skrivit om sin barnbarns bygd och de människor som levde där. I böckerna kan man läsa om "tattarstaden" vid Pickelsbo och dess innevånare. Flera

resande nämns, både vid deras riktiga och något förändrade namn. De berättelser som återges är intressanta, men tyvärr präglas skildringarna av böndernas fördomsfulla syn på resandelivet.

Fredrik Ströms romaner gavs ut i början av 1900-talet, men finns spridda i flera senare upplagor. Böckerna ligger till grund för filmen "Folket i Simlångsdalen", som hade premiär 1948.

J. L.

Scen ur filmen "Folket i Simlångsdalen".

DRABBRIKAN är ett medlemsblad som ges ut av RESANDEFOLKET, en ideell förening vars syfte är att bidra till kunskapen om de resandes historia, kulturella särart och sociala situation.

Medlemskap i föreningen står öppet för resande och andra, som vill verka för dess syften. Medlemsavgiften är 25 kronor per år.

Är du intresserad av att vara med i föreningen eller bidra med material till medlemsbladet är vi glada om du skriver till oss. Kanske har du resandevisor, kunskaper i rommani, berättelser eller annat, som du vill dela med dig av. Du är också välkommen med frågor och funderingar.